ritorijos V pakraštyje, o taip pat ir už saugomos teritorijos ribų tiek į V iki šlaito į Jūros senvagę, tiek į Š iki patvarčių bei bažnyčios.

DAUGLAUKIS UNFORTIFIED SETTLEMENT

In 2004 at the site of the Dauglaukis unfortified settlement an area of 100 m^2 was investigated. The initial cultural layers were not found, but there was their reverse stratigraphy formed filling a ditch. 525 rusticated pottery shards datable to the Middle Iron Age and three wheel-made pottery shards datable to the late Middle Ages were found. Surveying was performed in the protected territory and outside that. 144 test pits were excavated. One of them revealed remains of a small hearth, four featured remains of cultural layers without any finds. Respectively dating of these layers was impossible.

UPYTĖS (TARNAGALOS) PILIAKALNIS

Alfreda PETRULIENĖ

Upytės (Tarnagalos) piliakalnis (Panevėžio r.), vadinamas Čičinsko kalnu (A 266P), istorikų neretai įvardijamas kaip piliavietė. Piliakalnis yra Panevėžio rajone, apie 500 m į ŠV nuo Upytės gyvenvietės, 150 m į Š nuo Vešėtos ir Uostrauto upelių santakos, tarp pelkių, kurios susidarė 1930–1931 m. nusausinus klampų raistą. Dabar kalvą supa 1970 m. nusausintos pelkėtos pievos, kanalizuoti upeliai. Kalvos šlaitai statūs, 4–5 m aukščio. Aikštelės pakraščiuose supiltas 1,5–2,5 m aukščio pylimas, sutvirtintas lauko akmenimis. Kalvos viduryje, labiau į ŠR pusę, yra apie 85 m ilgio ir 25 m pločio bei 6 m gylio karstinė įduba. Kalva užima 3 ha dydžio plotą, apaugusi lapuočiais medžiais.

Pirmą kartą rašytiniuose šaltiniuose Upytės žemė paminėta 1254 m. Pats piliakalnis mažai tyrinėtas, bet dažnai aprašomas ir minimas enciklopediniuose bei turistiniuose leidiniuose, respublikinėje ir regioninėje spaudoje. 1997 m. Upytės piliakalnio Š pylime, per kurį 1965 m. buvo padarytas įvažiavimas į aikštelę, atlikti archeologiniai žvalgomieji tyrimai (vad. S. Urbanavičienė). Jie parodė, kad piliakalnį supantis pylimas sutvirtintas stambiais lauko akmenimis, supylus jį iš natūralaus grunto, kuriame daug kalkakmenių (žr. *ATL 1996 ir 1997 metais*, V., 1998, p. 111–112).

Dėl Upytės 750-ųjų paminėjimo metinių renginių 2004 m. buvo tvarkoma piliakalnio aplinka: išretinti menkaverčiai medžiai, įrengtos 2 medinių laiptelių eilės PV šlaito natūraliai susiformavusiuose takuose.

Žvalgomieji archeologiniai tyrimai atlikti piliakalnio PV šlaite, kuriame įrengti laiptai. Šis šlaitas buvo nukastas dar XX a. pirmojoje pusėje imant žvyrą, o atsiradę takai palengva jį ardė. 2004 m. iškastos 3 perkasos, kurių bendras plotas 35 m^2. PV šlaite, kur XX a. pirmosios pusės karjero vietoje pylimo žymių jau nelikę, tyrinėjimų metu laiptų vietose iškastos 2 perkasos: 10x1 m ir 10x1,5 m dydžio. Kultūrinis sluoksnis PV šlaite sunaikintas imant žvyrą. Jo likučiai fiksuoti tik perkasų Š galuose, kurie rėmėsi į aikštelės pakraštį. Antros perkasos Š gale, 1 m atstumu nuo jos galo, 15–20 cm gylyje aptiktas vienas su kitu nesurištų nedidelių, iki 20 cm skersmens lauko akmenukų klojinys ant natūralaus žvirgždo sluoksnio. Tai galėjo būti aikštelės pakraštyje, prie pylimo sienelės stovėjusio medinio stati-

nio (apsauginės užtvaros) pamatų liekana. Radinių ar medienos likučių čia nerasta.

PV piliakalnio dalies aikštelės ŠV pakraštyje, 18 m nuo ŠV pylimo, 24 m nuo karstinės įdubos V pakraščio, šalia šiuolaikinės laužavietės ir šiukšlių duobių ištirta 5x2 m dydžio perkasa. Joje aptiktas neintensyvus kultūrinis sluoksnis, kartu su velėna buvęs iki 30 cm storio, permaišytas su pilkos žemės sluoksniu. Giliau buvo nejudintas kalkakmenių ir žvirgždo sluoksnis. Šios perkasos PR kampe, 25–30 cm gylyje, aptiktas stačiakampio medinio pastato pamatų klojinys, sudėliotas iš tarpusavyje nesurištų nedidelių, 15–20 cm skersmens lauko akmenų. Tarpai tarp šių akmenų užpilti smulkesniais kalkakmeniais, žvirgždu. Jokių radinių ir šioje perkasoje nerasta.

Nustatyti, kur piliakalnyje stovėjo gyvenamieji ir gynybiniai pastatai ar kitokie statiniai – tolesnių tyrinėjimų uždavinys. Ateityje vertėtų archeologinius tyrinėjimus atlikti didesniame plote piliakalnio V aikštelėje, surasti pagrindinius vartus į piliakalnį ŠV pylimo dalyje, patikrinti R pylimo įdubas ir apsauginę teritoriją išorinėje šlaitų pusėje.

UPYTĖ (TARNAGALA) HILL-FORT

Preparing to the celebration of the 750th anniversary of the Upytė first reference, in 2004 the PKM performed the archaeological survey of the hill-fort called the Čičinskas' Hill. 3 trenches with the total area of 35 m^2 were excavated on the SW slope and on the flattened top of the hill-fort, but only a stone pavement of some building site was found.

LIEPORIŲ NEĮTVIRTINTA GYVENVIETĖ I

Birutė SALATKIENĖ

Lieporių neįtvirtinta gyvenvietė I įeina į Lieporių archeologinių paminklų kompleksą, esantį Šiaulių miesto P pakraštyje. Šį kompleksą sudaro V–VIII a. kapinynas ir 2 gyvenvietės – Lieporių I, esanti į Š nuo kapinyno, ir Lieporių II, 1993 m. atrasta apie 800 m į PR nuo kapinyno, kelio į Kelmę R pusėje.

Kompleksas tyrinėjamas nuo 1987 m. (kapinynas – 1987, 1990 ir 1991 m.; pirmoji gyvenvietė – 1992–1998, 2000–2001 m.). 1998 m. Lieporių archeologinių paminklų kompleksas buvo įtrauktas į NKVR ir pažymėtas šiais numeriais: Lieporių kapinynas – A 653, Lieporių gyvenvietė I – A 654, Lieporių gyvenvietė II – A 655. Lieporių neįtvirtintos gyvenvietės tyrimų medžiaga buvo publikuojama įvairiuose, daugiausiai moksliniuose–informaciniuose leidiniuose (žr. *ATL 1986 ir 1987 metais*, V., 1988, p. 114–116; *ATL 1990 ir 1991 metais*, V., 1992, p. 117–122; *ATL 1992 ir 1993 metais*, V, 1994, p. 64–73; *ATL 1994 ir 1995 metais*, V., 1996, p. 47–52; *ATL 1996 ir 1997 metais*, V., 1998, p. 90–99; *ATL 1998 ir 1999 metais*, V., 2000, p. 103–106; *ATL 2000 metais*, V., 2002, p. 37–40; B. Salatkienė, Žemaičių karių kapai Lieporių V–VIII a. po Kr. kapinyne, *Mūsų kraštas, 2(3)*, 1993, p. 21–29; B. Salatkienė, The complex of archaeological monuments in Lieporiai 5th–8th c. AD, *Vejle,* 1993, p. 103–105; B. Salatkienė, Ar išsaugos Šiauliai savo archeologinius paminklus, *Mokslas ir gyvenimas*, 1994, Nr. 4, p. 32–33; B. Salatkienė, Lieporių archeologinių paminklų kompleksas, *Šiaulių metraštis 1994–1995*, Šiauliai, 1996, p. 161–169; B. Salatkienė, Geležies lydymo verslas Lieporių I